

ció que m'alçaren una antiga còlera que convertí un instint de justícia en una mística. Vivim en un temps en que la història l'hem de sofrir. Som història, encara que no volguem. Hi ha ~~mm~~ desistiments als quals no podria accedir sense sentir que em traeixo. Són així, aquesta és la meua llei, vàlida per a mi, i ~~mm~~ no pretenc que ho hagi d'ésser per als altres. Coneixes, Pere, la meua mesura d'home, i la meua incapacitat sectària o dogmàtica davant dels homes, els fets i les idees. Però també saps que, junt a la meua paciència, hi ha una mena d'astúcia aliada de la meua funció intel·lectual, l'instint dreturer de saber com m'he de salvar com a poeta. Una cosa hi ha certa, ara, per a mi: a Catalunya no ~~mm~~ em seria possible escriure, en funció creadora, ni com a català ni com a home lliure en el món. Podria suportar-hi moltes coses, però aquesta no. Prefereixo seguir essent una mena de mite a arriscar convertir-me en un fantasma en el meu país. Si cada vegada puc anar essent més del món, també ho seré de Catalunya. En el full del catàleg de les edicions del Díez-Canedo que acaba de sortir (i que ~~m~~ adjunto), veuràs un curt text (escrit per un jove poeta mexicà que fa algunes feines per al Joaquín) que comença dient: "Bartra ha fet de la poesia l'expressió essencial del seu pas sobre la terra." Cap frase em podia "entrar" més. He vist només un parell de vegades el jove que ha escrit aquests mots inicials que m'expressen. El meu pas sonor pel món! Oh, Pere, no, no podria suportar la idea de sentir-me col·locat en una situació desarmada i impotent en ~~mm~~ el combat per la idea pura de l'home en el món! Aquesta és la meua forma més alta d'amor. En una carta em deies que no em deixaries tranquil, amb la taleia. El cas és, estimat Pere, que estic tranquil. La poesia em resol la dimensió tràgica, i en ella visc el sentit de la terra.

Em preguntes sobre aquella novel·la que tinc començada i "no puc acabar mai", com diu Maragall. Hi ha altres requeriments, altres veus... Tinc poc temps meu. Però aniré fent, aniré fent. Ja saps el que deia aquella vella de Centelles, en acomiadar-se: "Perseverància, perseverància..."

Ens tornarem a veure, Pere, ens tornarem a veure. La veueta aquella, la més encavorcada, aquella que sempre hi toca, em diu que el 66 tornaré a Europa. No sé com. Però la veueta ho diu... Pensa que ~~mm~~ són l'home que ha tocat les pedres sagrades de Delfos, com en dona testimoni la Novena Elegia. M'has de creure sur parole.

Conec la biografia de Victor Hugo de Maurois. La vaig llegir l'any passat, durant un parell de dies que vam haver de viure, sols l'Anna i jo, a la casa del meu germà a "Las Delicias", quan es construïa Quinta Adila. Però no em cap a la barretina que Hugo et faci pensar en mi! Explica-m'ho una mica, això. Treu-me de dubtes. Jo, pobret de mi, no escriuré mai mig milió d'alexandrins, ~~mm~~ ni tindrè donotes com ell, a més de les dues fixes...

Jaume Terrades és un pobre diable que es volta de misteris barats perquè no hi ha autèntic misteri en ell. Fa molts anys que és mort per a mi, i per a la poesia. Parlant d'ell, et refereixes a la teua biografia de Josep Carner. Es que ja ha sortit publicada? Si és així, no me la facis guiar, com L'ombra.

La luz en el yunque no sortirà pel desembre, sinó cap a la primavera. Dirigirà l'edició del llibre i en farà la portada Vicente Rojo, que encara és a Barcelona, on té familiars i ha viscut tot aquest any. Torna pel desembre.

Molts records a la Rosa. Rep una forta abraçada de qui t'estima com sempre, i una mica més, que afegeix la separació.

[Handwritten signature]